

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти
пр. Перемоги, 10 м. Київ, 01135, тел.(044)481-32-39, e-mail: inclusion@mon.gov.ua

Департаменти (управління) освіти і
науки обласних, Київської міської
військових адміністрацій

Про Всеукраїнську акцію «Україна
пам'ятає і Світ не забуде»

На виконання плану заходів на 2022-2023 роки у зв'язку з 90-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні – геноциду Українського народу, затвердженого розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.11.2022 року № 1055, Міністерство освіти і науки України ініціює проведення Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «**Україна пам'ятає і Світ не забуде**» (далі – акція).

Акція проводиться Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді у партнерстві з Українським інститутом національної пам'яті та Національною спілкою краєзнавців України з **січня по травень 2023 року** (умови акції та рекомендації додаються).

Метою акції є виховання у дітей та учнівської молоді ціннісних орієнтирів та дієвого патріотизму на основі знань історії України. Головним завданням зазначеного заходу є вивчення подій і фактів, політичних, економічних та соціальних чинників, що призвели до Голодомору в Україні у 1932-1933 роках.

Завершенням акції стане Всеукраїнська краєзнавча конференція учнівської молоді «Україна пам'ятає і Світ не забуде» (далі – конференція), проведення якої планується у травня 2023 року. Для участі у конференції учасникам до **10 травня 2023 року** потрібно зареєструватися та прикріпити тези краєзнавчо-дослідницької роботи за посиланням: <https://forms.gle/RfoTGvc4JwpjQ49D6>.

Просимо взяти участь у проведенні зазначеної акції та поінформувати органи управління освітою міст, районів, територіальних громад вашого регіону.

Контактна особа: Омельченко Дмитро (044) 531-19-98.

МОН № 4/115-23 від 17.01.2023

Підписав: Єресько Олег Вікторович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000C7693300A9EC9B00

Дійсний: з 25.11.2021 13:21:11 по 25.11.2023 13:21:11

Олег ЄРЕСЬКО

Умови
проведення Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді
«Україна пам'ятає і Світ не забуде»
(до 90-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні)

1. Загальна частина

Всеукраїнська краєзнавча акція учнівської молоді «**Україна пам'ятає і Світ не забуде**» започатковується для реалізації завдань Указу Президента України «Про заходи у зв'язку з 90-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні – геноциду Українського народу» (від 26.11. 2021 № 598/2021), розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів на 2022-2023 роки у зв'язку з 90-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні – геноциду Українського народу» (від 25.11.2022 № 1055-р) та заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року (наказ МОН від 06.06. 2022 № 527).

2. Мета та завдання акції

2.1. Метою Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Україна пам'ятає і Світ не забуде» (далі – акція) є виховання у дітей та учнівської молоді ціннісних орієнтирів та дієвого патріотизму на основі знань історії України.

2.2. Основними завданнями акції є:

- вивчення подій і фактів, політичних, економічних та соціальних чинників, що призвели до Голодомору в Україні в 20-30-ті роки ХХ століття;
- залучення учнівської молоді до активної участі в дослідницькій роботі та масових заходах акції «Україна пам'ятає і Світ не забуде»;
- сприяння поглибленню знань учнів з історії свого краю;
- дослідження учасниками акції долі своєї родини напередодні та під час подій Голодомору в кінці 20-х поч. 30-х років ХХ ст.;
- привернення уваги українського суспільства, міжнародної громадськості до питань збереження історичної пам'яті про Голодомор, сприяння поширенню знань про причини та наслідки таких явищ і подій;
- увічнення пам'яті про невинно убієнних в цій трагедії українців.

3. Терміни проведення акції

Акція проводиться з січня по травень 2023 року як процес краєзнавчо-дослідницької роботи її учасників.

4. Керівництво акцією

Загальне керівництво акцією здійснює Міністерство освіти і науки України у співпраці з Українським інститутом національної пам'яті, Правлінням Національної спілки краєзнавців України (за згодою).

До організації роботи з вивчення подій Голодомору в регіонах та поширення знань про події, проведення різноманітних масових заходів в рамках акції запрошуються Департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, Міжрегіональні відділи Українського інституту національної пам'яті, обласні та Київська міська організації Національної спілки краєзнавців України (за згодою).

Організаційно-методичне забезпечення проведення акції здійснює Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді.

5. Учасники акції

До участі в акції запрошуються учнівська молодь закладів загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, вихованці закладів позашкільної освіти областей України та м. Києва.

6. Зміст та напрями роботи з реалізації акції

6.1. У ході акції учасники вивчають події і факти, документи та свідчення жертв і очевидців Голодомору 1932 – 1933 років, передумови трагедії кінця 20-х початку 30-х років ХХ століття, документують такі матеріали для своїх дослідницьких робіт; збирають ілюстративний матеріал в музеях, державних та приватних архівах, беруть участь у виставках, співпрацюють з міжнародними організаціями (рекомендації додаються).

6.2. Основні змістовні напрями краєзнавчих досліджень:

- соціально-політичні передумови радянського устрою та економічні «перетворення» в українському селі кінця 20-х - поч.30-х років ХХ століття як механізми організації Голодомору в Україні;
- міжнародні фактори впливу на політику більшовиків щодо організованого ними винищення селянина-господаря в Україні (процеси політичних репресій та розкуркулення);
- «Моє село, моя родина у п'їтьмі Голодомору», - родинні літописи;
- відображення Голодомору 1932-1933 років в українських, зарубіжних та радянських ЗМІ: документальні твори (кіно, періодичні видання, документально-публіцистична література), художні твори, література, інші форми і засоби висвітлення теми Голодомору: з можливим порівняльним аналізом.

7. Підбиття підсумків акції

7.1. Підбиття підсумків акції на місцях відбуваються у формі краєзнавчих конференцій учнівської молоді (у територіальних громадах, районах, містах, областях), музейних та інших тематичних виставок, виставок збірників тез краєзнавчо-дослідницьких робіт учнів та окремих авторських робіт учасників акції, переглядів художньо-документальних фільмів за тематикою акції, через організовані «Круглі столи» з обговорення проблем збереження історичної пам'яті народу, діалоги-дискусії поколінь: «учні – педагоги, батьки, науковці, громадські діячі» тощо. Краєзнавчо-дослідницькі роботи учасників акції, інші матеріали акції публікуються у місцевих та регіональних ЗМІ, висвітлюються на інтернет-ресурсах тощо.

7.2. Завершенням акції стане Всеукраїнська краєзнавча конференція учнівської молоді «Україна пам'ятає і Світ не забуде» (далі – конференція), проведення якої планується у 3-й декаді травня 2023 року.

8. Умови участі у конференції

8.1. Для участі у конференції учасникам до **10 травня 2023 року** потрібно зареєструватися та прикріпити тези краєзнавчо-дослідницької роботи за посиланням: <https://forms.gle/RfoTGvc4JwpjQ49D6>. Посилання буде активоване з **1 по 10 травня 2023 року**.

Під час конференції планується робота секцій відповідно до напрямів краєзнавчих досліджень – п. п. 6.2. Умов проведення акції. Конференція відбуватиметься у два етапи: **заочний** – робота журі з надісланими матеріалами учасників та **очний етап**, на який учасники запрошуються організаторами за підсумками заочного етапу. Організатори залишають за собою право відбору матеріалів для участі в очному етапі.

Очний етап конференції відбудеться **26–27 травня 2023 року** в режимі **online** за допомогою ресурсу **Google Meet**.

Програма конференції передбачає виступи авторів за темою поданої краєзнавчої роботи. Виступаючим надається до 5 хвилин для промови та до 2 хвилин для відповідей на запитання науковців та учасників конференції.

Учасники конференції матимуть можливість демонстрації екрану для показу презентації (світлин, слайдів, карт, схем, діаграм). Звертаємо увагу, що для забезпечення ефективної роботи, презентація **не повинна містити** відео та аудіо матеріалів, анімації й активні посилання.

8.2. Вимоги до електронного вигляду тез краєзнавчо-дослідницької роботи: мова роботи – українська; обсяг матеріалу до 4 сторінок формату А4 з посиланням на джерела та додатками.

На першій сторінці першою строчкою по центру великими літерами вказується назва краєзнавчо-дослідницької роботи, нижче, праворуч – дані про виконавців: кегль – 12, інтервал – 1,0 (прізвище, ім'я учнів, вихованців, клас, назва учнівського об'єднання, закладу освіти, місто (село), територіальна громада, область), дані про педагогічного керівника роботи (прізвище, ім'я, посада), далі через два рядки – текст роботи.

Текст роботи повинен бути набраний в текстовому редакторі Word для Windows, гарнітура шрифту Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,0, усі поля – 1,5 см, вирівнювання – по ширині сторінки.

8.3. Організатори наголошують, що головним завданням участі у конференції є безпека її учасників. Умови російсько-української війни змушують виважено ставитися до рівня відкритості особистісних даних, отже при виступі та публікації тез учасник може вказувати інші дані (псевдо, наприклад). У відзнаках організатори ж зазначають правильні дані з реєстрації.

9. Фінансування заходів акції

Витрати на проведення масових заходів акції, участь в них учнів, вихованців, здобувачів освіти, виготовлення інформаційної продукції, видання Збірників тез дослідницьких робіт учасників акції, оформлення та оснащення музейних виставок і тематичних куточків «Україна пам'ятає і Світ не забуде» відносяться на рахунок бюджетів місцевих органів виконавчої влади, інших коштів, не заборонених чинним законодавством.

Рекомендації органам освіти різних рівнів:

- вирішувати питання форм проведення освітянських масових заходів, пов'язаних з 90-ми роковинами Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- сприяти проведенню регіональних історико-краєзнавчих конференцій учнівської та студентської молоді за тематикою Голодомору;
- сприяти виданню збірників тез краєзнавчо-дослідницьких робіт учнів, матеріалів регіональних конференцій, оформленню відеоматеріалів за тематикою подій періоду Голодомору тощо;
- ініціювати внесення до регіональних Книг пам'яті нових досліджених фактів і подій зазначеної тематики;
- сприяти організації публічних заходів із вшанування пам'яті жертв Голодомору біля Меморіальних місць, пам'ятних знаків тощо;
- ініціювати заходи із заохочення педагогічних працівників, учнів, колективів закладів освіти за діяльність з дослідження та популяризації знань про Голодомор 1932-1933 років.

Рекомендації закладам освіти:

- організувати участь учнівської молоді та педагогів в акції;
- оприлюднювати для жителів громади краєзнавчо-дослідницькі роботи учнів, педагогів, місцевих краєзнавців, теми яких пов'язані з Голодомором;
- ініціювати перед місцевими та регіональними органами влади виготовлення та встановлення Меморіальних дощок, інших пам'ятних знаків про жертви Голодомору, формувати в музеях закладів освіти, а за їх відсутності в публічних рекреаціях, світлицях виставки тематичних матеріалів під гаслом: «Україна пам'ятає і Світ не забуде» про жертв Голодомору свого села, міста, громади, району;
- сприяти написанню учнями науково-дослідницьких робіт з проблем Голодомору в рамках діяльності Малої академії наук;
- проводити масові публічні заходи у партнерстві з різними підрозділами Територіальних громад, духовенства, іноземними представництвами, представниками української діаспори;
- організовувати відвідання учнями меморіальних місць, музеїв, виставок, регіональних краєзнавчих, наукових конференцій щодо питань історії краю 20-30-х років ХХ століття;
- створювати рукописні «Книги скорботи» за матеріалами спогадів жертв та свідків Голодомору;
- інформувати громадськість про проведення заходів та їх підсумки в ЗМІ та на інтернет-ресурсах;
- заохочувати учнів та педагогів за активну краєзнавчо-дослідницьку роботу та популяризацію знань про Голодомор в Україні.

Рекомендації юним учасникам акції

Учні, вихованці за сприяння педагогів мають нагоду ініціювати перед місцевими органами влади проведення благодійних заходів з надання допомоги самотнім людям похилого віку, сприяти поліпшенню їхніх побутових умов проживання можливостями територіальних громад та на волонтерських засадах.